

CSRE

Podrška osnaživanju i
otpornosti mladih danas

Ovaj projekat finansira
Evropska unija

Centar za
građansko
obrazovanje | Centre
for Civic
Education

Ministarstvo
javne uprave

Podrška osnaživanju
i otpornosti
mladih danas

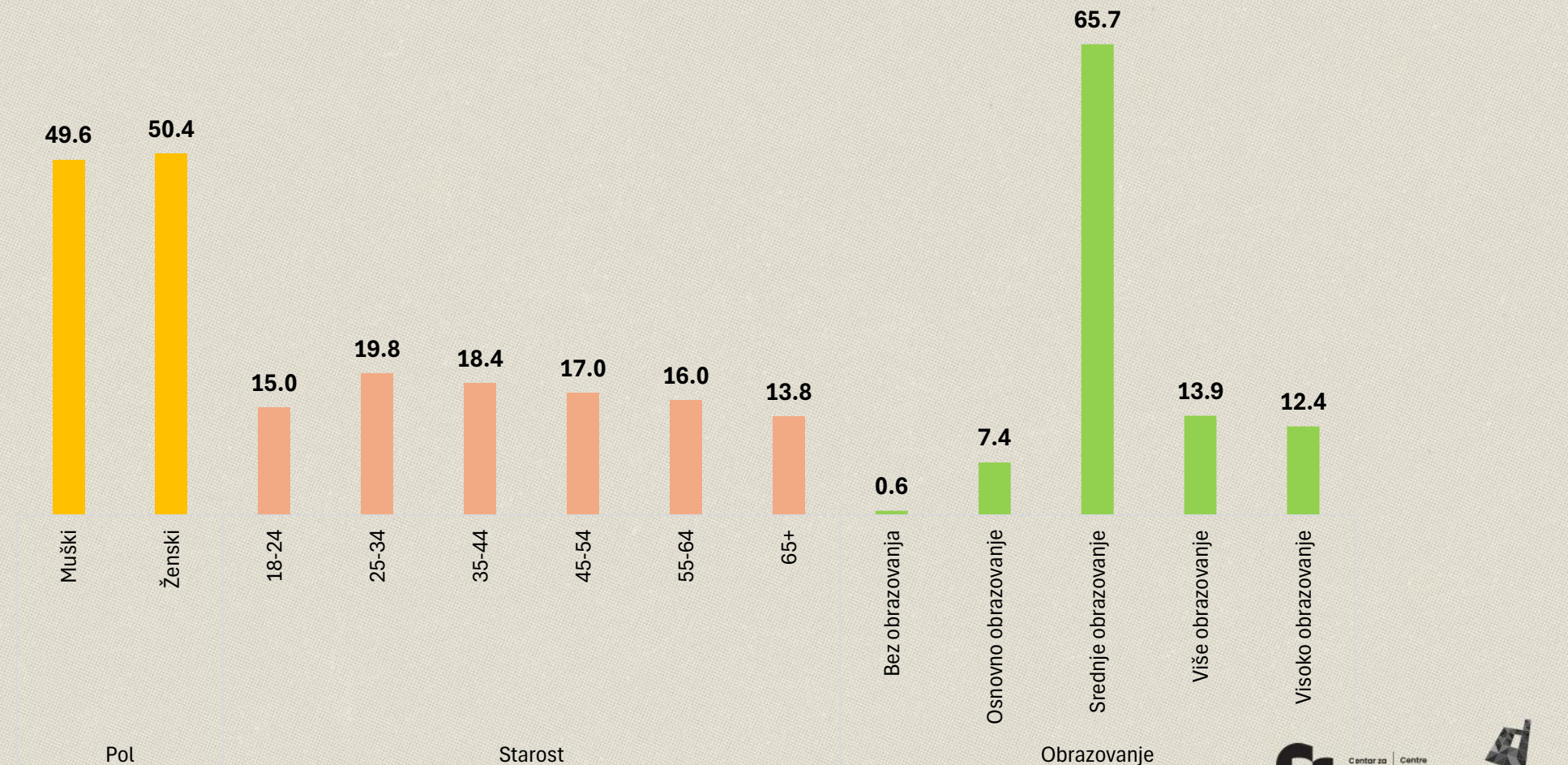
Percepcija vršnjačkog nasilja i maloljetničke delinkvencije u Crnoj Gori

Podrška osnaživanju
i otpornosti
mladih danas

DEMOGRAFIJA

Podrška osnaživanju
i otpornosti
mladih danas

METODOLOGIJA

Realizacija:	Prikupljanje podataka obavljeno od 05 do 14. juna 2024. godine
Ciljna grupa:	Građani i građanke Crne Gore stariji od 18 godina
Veličina uzorka:	1000 ispitanika/ca
Tip uzorka:	Troetajni, stratifikovani, slučajni uzorak
	Prva etapa: Region
	Druga etapa: Domaćinstvo prostim slučajnim uzorkom
	Treća etapa: Član domaćinstva metodom rođendana
Metod prikupljanja podataka:	CAPI prosječne dužine 15 minuta

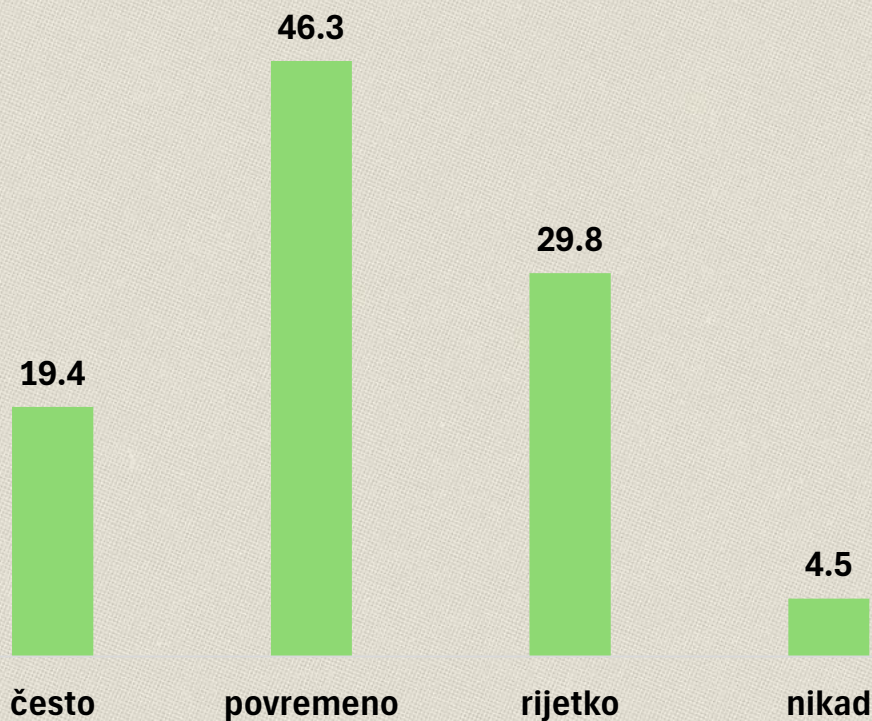

Podrška osnaživanju
i otpornosti
mladih danas

I Prisutnost i percepcija vršnjačkog nasilja i maloljetničke delinkvencije

Koliko je vršnjačko nasilje prisutno u Vašoj sredini?

Skoro polovina ispitanika/ca (46.3%), vjeruje da je vršnjačko nasilje **povremeno prisutno**, dok manje od trećine (29.8%) smatra da je **rijetko**, a oko petine (19.4%) ocjenjuje da je **često prisutno**.

Samo 4.5% građana/ki vjeruje da vršnjačkog nasilja **nema u njihovoj sredini**, što govori da je nasilje među vršnjacima prepoznato kao problem od strane većine anketiranih.

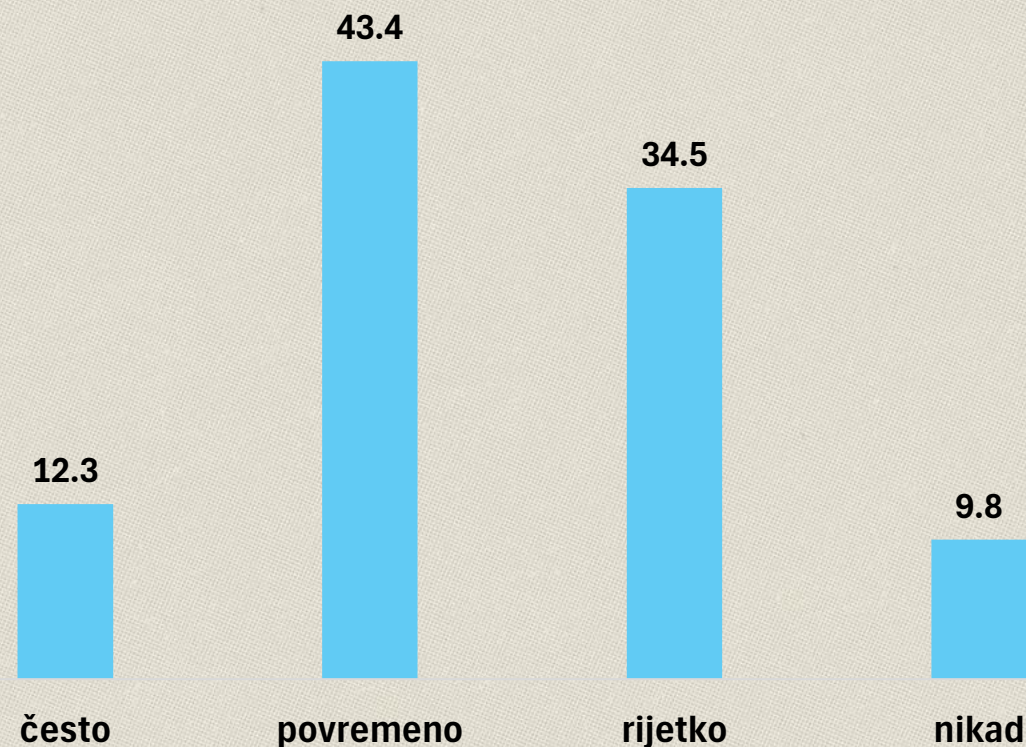

Koliko je maloljetnička delinkvencija prisutna u Vašoj sredini?

Nešto manje od polovine ispitanika/ca (43.4%) vjeruje da su krivična djela koja su počinile osobe mlađe od 18 godina **povremeno prisutna**, dok oko trećine (34.5%) smatra da je to **rijetko**, a 12.3% ocjenjuje da su **često prisutna**.

Manje od 10% građana/ki vjeruje da maloljetničke delinkvencije nikada nema u njihovoj sredini, što ukazuje da na široku prepoznatljivost ovog problema.

Podrška osnaživanju
i otpornosti
mladih danas

II Faktori koji utiču na devijantno ponašanje i vrste vršnjačkog nasilja

Koje grupe faktora najviše utiču na nastanak i razvoj devijantnog ponašanja kod maloljetnika?

Ispitanici/e prepoznaju socijalne (24.9%) i porodične faktore (23.8%) kao najznačajnije u uticaju na nastanak i razvoj devijantnog ponašanja kod maloljetnika.

I obrazovno-vaspitni faktori (18.9%) igraju važnu ulogu, dok ekonomski (12.7%), geografski (10.1%) i zdravstveni faktori (9%) imaju nešto manji uticaj.

Podrška osnaživanju
i otpornosti
mladih danas

Za koji oblik vršnjačkog nasilja cijenite da je najzastupljeniji?

Anketirani građani/ke Crne Gore prepoznaju **psihičko nasilje** (27.8%) kao najzastupljeniji oblik vršnjačkog nasilja, ali u značajnom broju i **fizičko nasilje** (25.9%).

Digitalno (17.8%) i socijalno nasilje (17.7%) su, takođe, prepoznati kao izraženi oblici vršnjačkog nasilja, a seksualno nasilje navodi 10.8% ispitanika/ca.

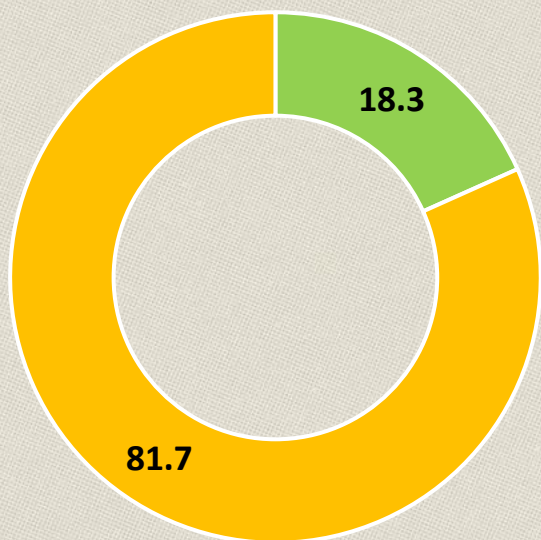

III Lično iskustvo sa vršnjačkim nasiljem

Da li ste Vi nekada bili žrtva vršnjačkog nasilja?

■ da
■ ne

Većina ispitanika/ca (81.7%) nije imala lično iskustvo sa vršnjačkim nasiljem, dok je 18.3% navelo da su bili žrtve vršnjačkog nasilja.

Ovi podaci ukazuju da, iako većina građana nije direktno iskusila vršnjačko nasilje, značajan procenat (skoro petina) jeste.

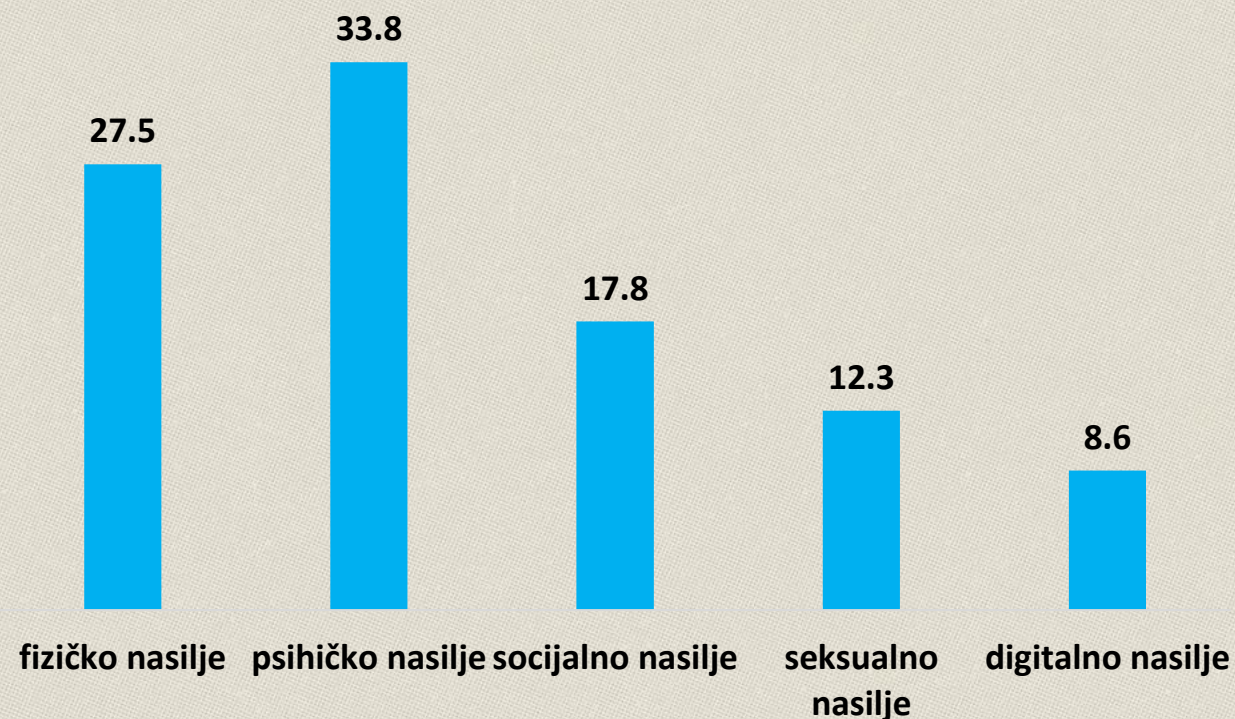

Podrška osnaživanju
i otpornosti
mladih danas

Ako ste odgovorili sa DA, molimo navedite od koje vrste nasilja ste bili žrtva

Ispitanici/e, koji su bili žrtve vršnjačkog nasilja, najčešće su navodili da su doživjeli **psihičko nasilje** (33.8%), a zatim po frekvenciji odgovora slijedi **fizičko nasilje** (27.5%).

Socijalno nasilje iskusilo je 17.8% ispitanika, a seksualno nasilje doživjelo je 12.3% ispitanika/ca. Najmanji procenat žrtava iz ove populacije iskusio je digitalno nasilje (8.6%).

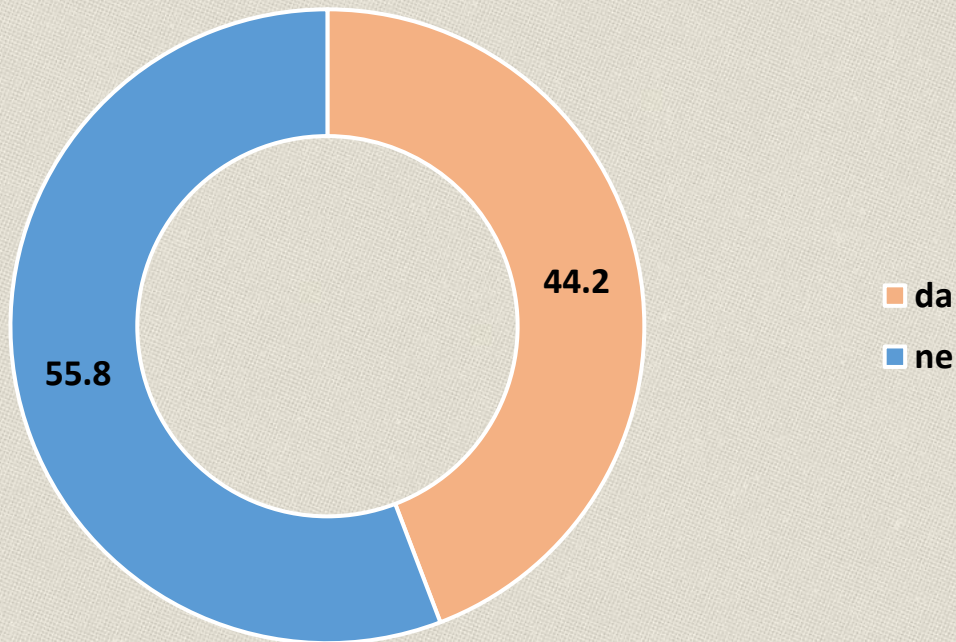

Da li poznajete nekog ko je bio žrtva vršnjačkog nasilja?

Podrška osnaživanju
i otpornosti
mladih danas

Značajan broj ispitanika/ca (44.2%) poznaje nekoga ko je bio žrtva vršnjačkog nasilja, dok većina (55.8%) navodi da ne poznaje nikoga sa takvim iskustvom.

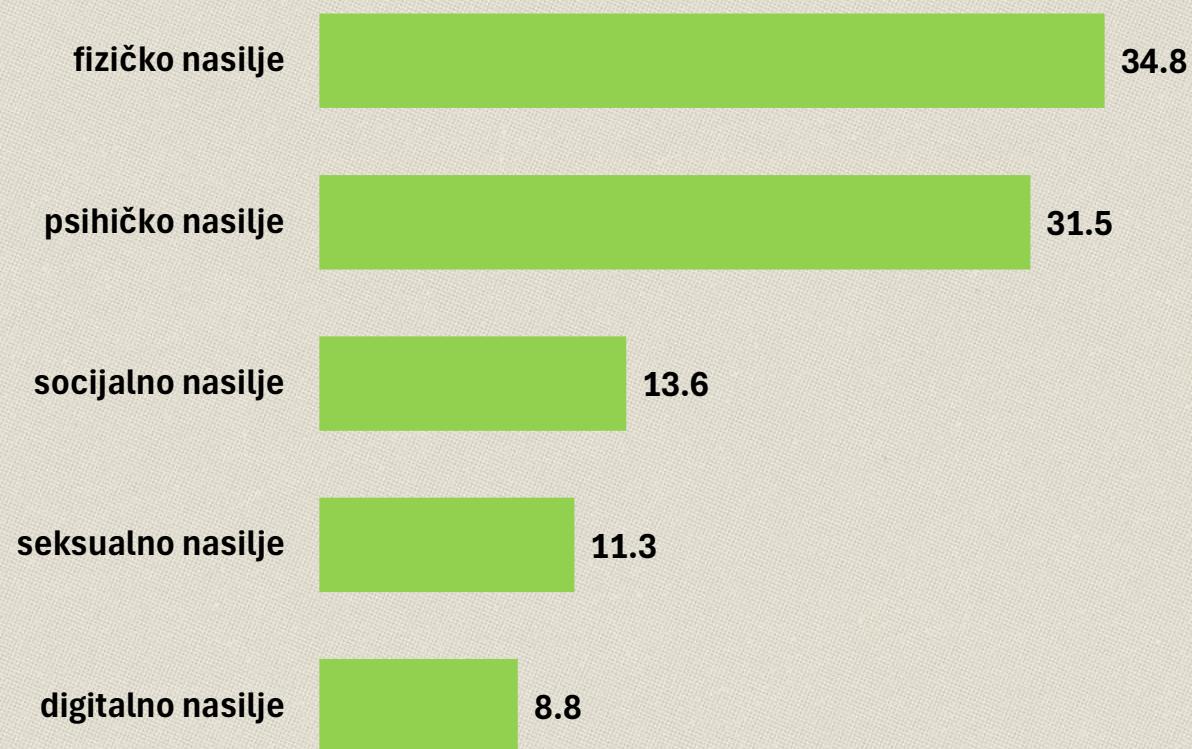
Podrška osnaživanju
i otpornosti
mladih danas

Ako ste odgovorili sa DA navedite kojoj vrsti nasilja je bila izložena osoba koju poznajete (moguće više odgovora):

Rezultati istraživanja pokazuju da su ispitanici/e koji poznaju žrtve vršnjačkog nasilja najčešće navodili da su te osobe bile izložene **fizičkom nasilju** (34.8%) i **psihičkom nasilju** (31.5%).

Socijalno nasilje je navedeno u 13.6% slučajeva, a seksualno nasilje u 11.3% slučajeva.

Digitalno nasilje je najmanje navedeno (8.8%) od strane ovih ispitanika/ca.

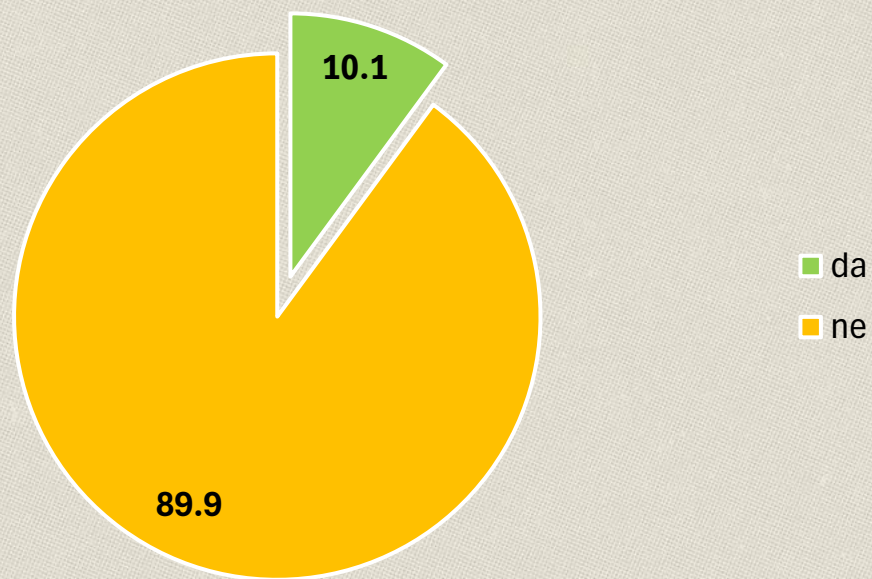

Podrška osnaživanju
i otpornosti
mladih danas

Da li ste Vi nekada vršili neki oblik vršnjačkog nasilja?

Ubjedljiva većina ispitanika/ca (89.9%) navodi da nikada nisu vršili vršnjačko nasilje, dok je svaki deseti (10.1%) priznao da su nekada bili nasilnici.

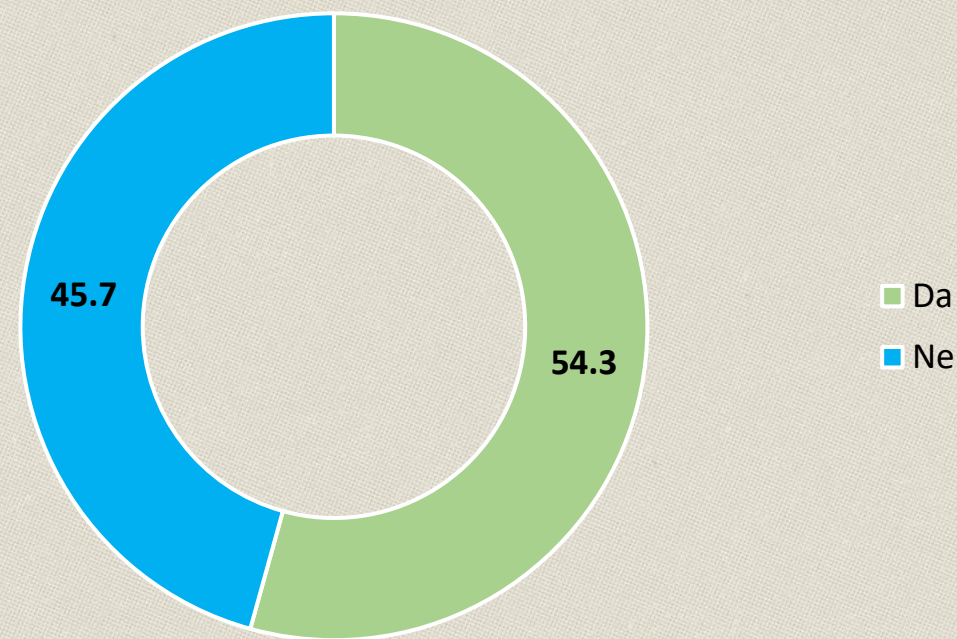

Podrška osnaživanju
i otpornosti
mladih danas

Ukoliko je odgovor DA (vršili neki oblik vršnjačkog nasilja), da li ste zbog toga kažnjeni od strane nadležnih institucija (škola, pravosudni organi)?

Većina ispitanika/ca koji su priznali da su vršili vršnjačko nasilje (54.3%) navodi da su zbog toga bili kažnjeni od strane nadležnih institucija, dok 45.7% nije bilo kažnjeno.

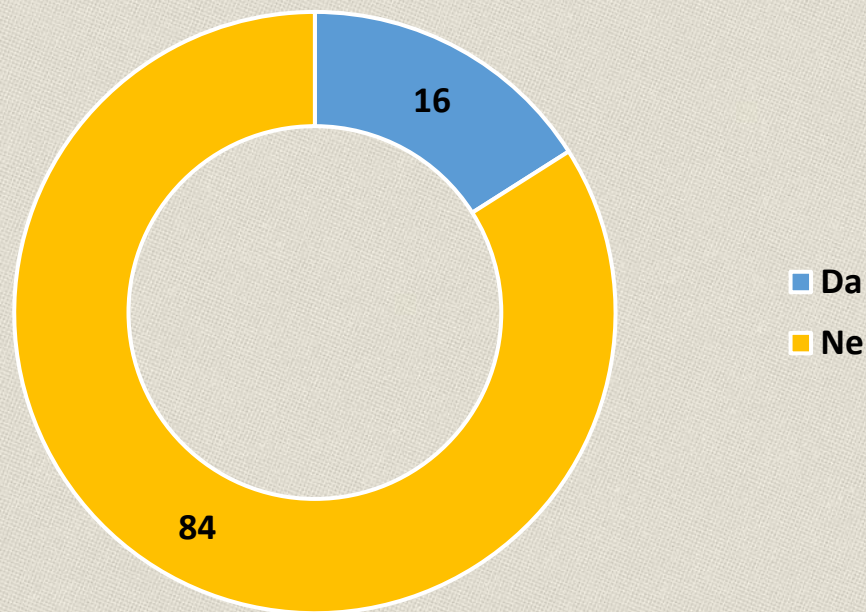
Ovi podaci opominju na veliki procenat počinitelaca vršnjačkog nasilja koji su izbjegli sankcije.

Ukoliko je odgovor DA, da li biste to ponovo uradili?

Većina ispitanika/ca koji su priznali da su vršili vršnjačko nasilje (84.0%) navela je da ne bi ponovila takvo ponašanje, dok je 16% navodi da bi to opet počinili.

Iako se većina počinitelaca vršnjačkog nasilja kaje zbog svojih postupaka, ostaje manji procenat koji možda nije svjestan ozbiljnosti svojih djela ili ne osjeća kajanje.

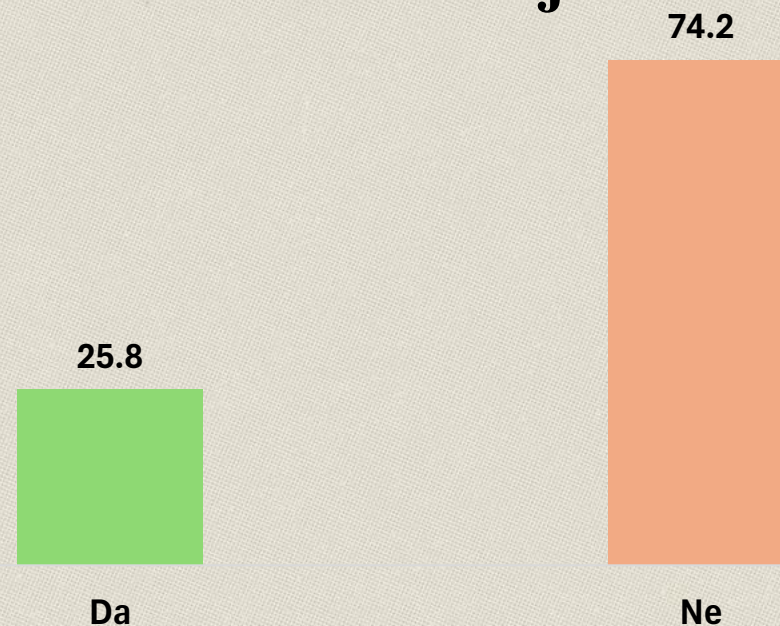

Podrška osnaživanju
i otpornosti
mladih danas

IV Sankcije i odgovornost za devijantno ponašanje

Da li znate nekog u Vašoj sredini ko je kao maloljetnik osuđen za neko krivično djelo?

Četvrtina ispitanika/ca (25.8%) poznaje nekoga ko je kao maloljetnik bio osuđen za neko krivično djelo, dok većina (74.2%) navodi da ne poznaje nikoga sa takvim iskustvom.

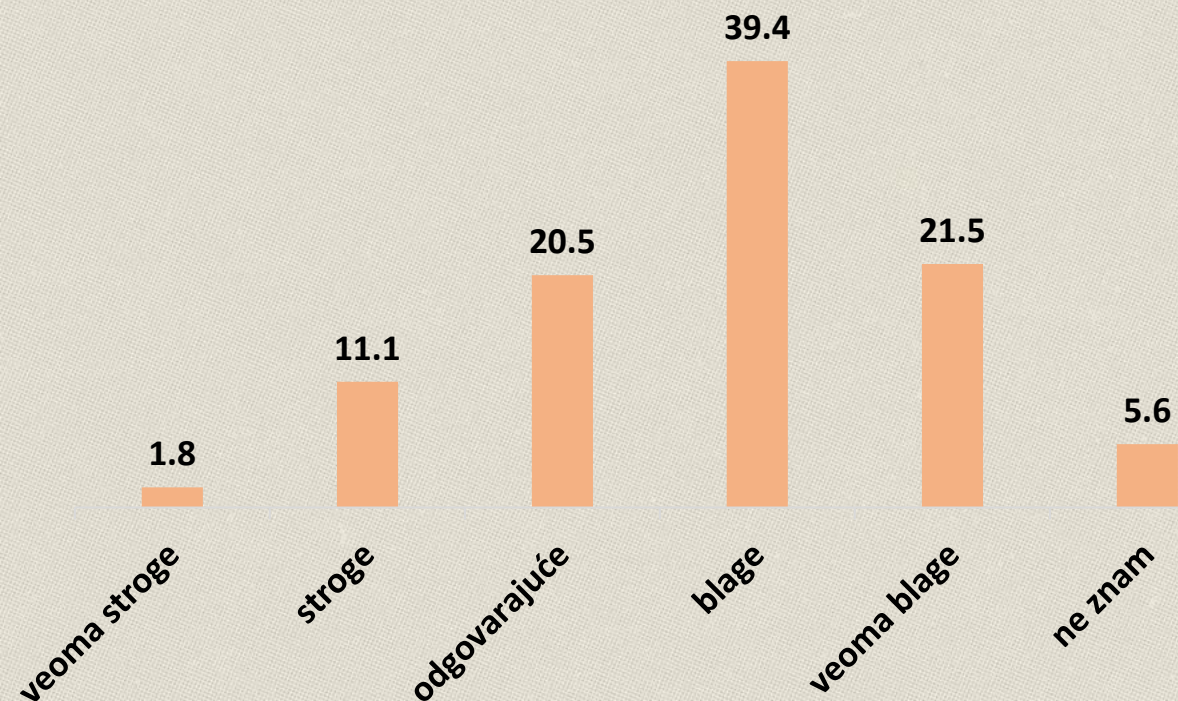

Podrška osnaživanju
i otpornosti
mladih danas

Prema Vašem mišljenju, sankcije za maloljetničku delinkvenciju i vršnjačko nasilje su:

Većina ispitanika/ca (60.9%) smatra da su sankcije za maloljetničku delinkvenciju i vršnjačko nasilje **blage** (39.4%) ili **veoma blage** (21.5%).

Manji procenat smatra sankcije odgovarajućim (20.5%), dok je još manje onih koji ih vide kao stroge (11.1%) ili veoma stroge (1.8%).

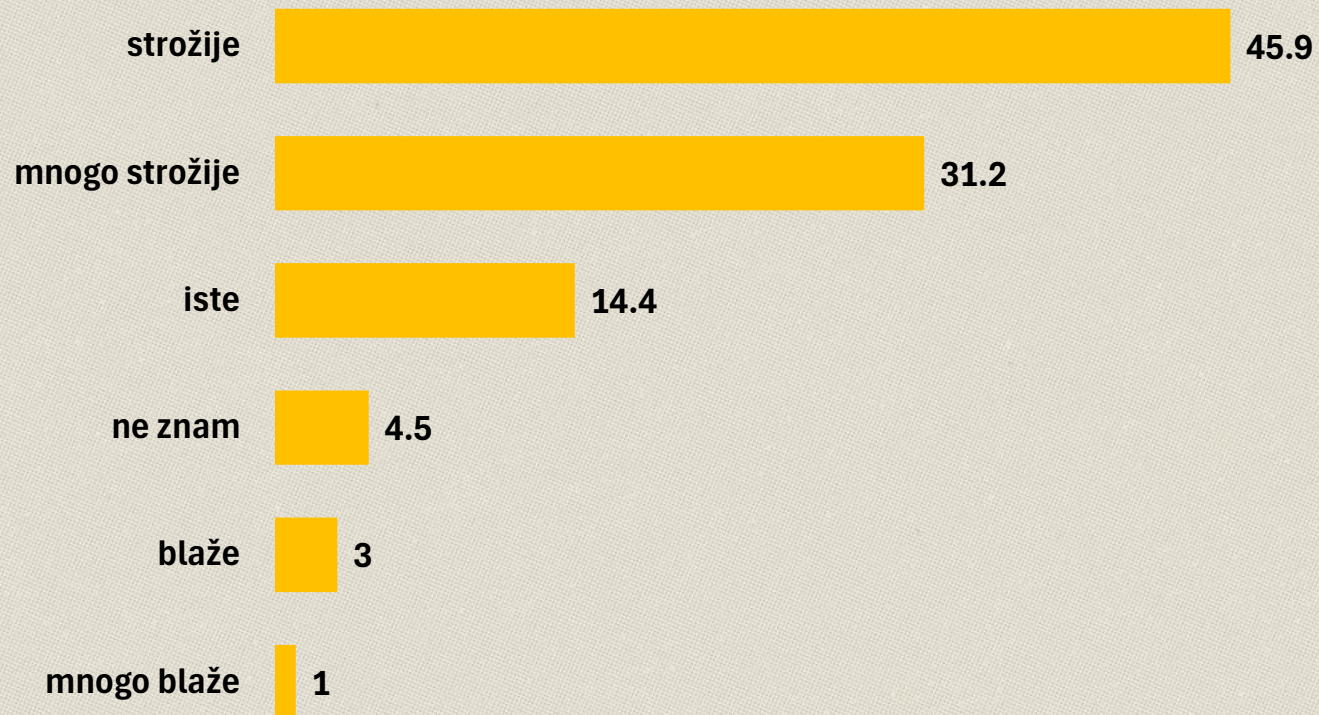
Podrška osnaživanju
i otpornosti
mladih danas

Sankcije za maloljetničku delinkvenciju i vršnjačko nasilje trebalo bi da budu:

Oko 4/5 ispitanika/ca smatra da bi sankcije za maloljetničku delinkvenciju i vršnjačko nasilje trebalo da budu **strožije** (45.9%) ili **mного strožije** (31.2%).

Manji procenat smatra da sankcije treba da ostanu iste (14.4%) ili da budu blaže (3.0%) ili mnogo blaže (1.0%).

Znači, široko je rasprostranjeno uvjerenje da postojeće sankcije nijesu dovoljno stroge i da bi njihovo pooštavanje moglo doprinjeti efikasnijem suzbijanju maloljetničke delinkvencije i vršnjačkog nasilja.

Podrška osnaživanju
i otpornosti
mladih danas

Kako ocjenjujete efikasnost alternativnih sankcija u odnosu na konvencionalne sankcije?

Mišljenja građana/ki o efikasnosti alternativnih sankcija u poređenju sa konvencionalnim sankcijama su **podijeljena**.

Oko **30.5%** ispitanika/ca smatra da su **alternativne sankcije efikasnije** (6.5% značajno efikasnije i 24.0% efikasnije), dok **24.4%** smatra da su **podjednako efikasne**.

S druge strane, **36.4%** ispitanika vjeruje da su **alternativne sankcije manje efikasne** (24.3% manje efikasne i 12.1% značajno manje efikasne).

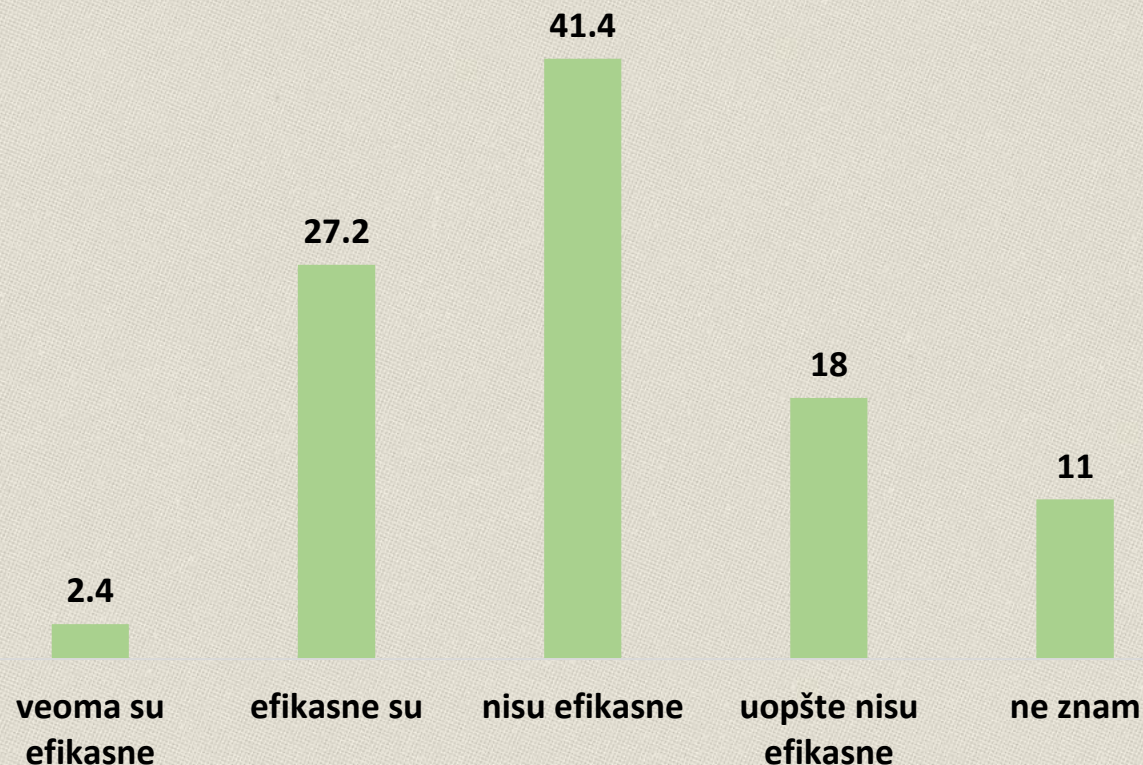

Podrška osnaživanju
i otpornosti
mladih danas

Koliko su efikasne postojeće politike i programi za suzbijanje maloljetničke delinkvencije u Crnoj Gori?

Većina ispitanika/ca smatra da postojeće politike i programi za suzbijanje maloljetničke delinkvencije **nijesu efikasne** (41.4%) ili **uopšte nijesu efikasne** (18.0%).

Manji je procenat ispitanika/ca koji vjeruje da su ove politike i programi efikasni (27.2%) ili veoma efikasni (2.4%).

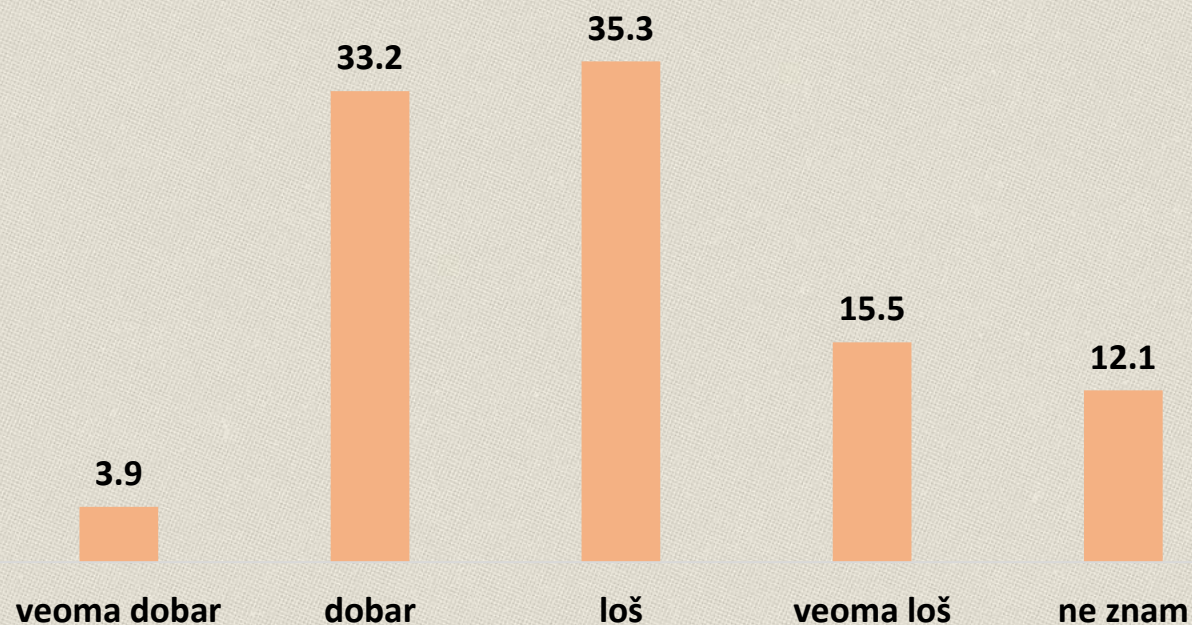

Podrška osnaživanju
i otpornosti
mladih danas

Kako biste ocijenili odnos nadležnih državnih organa prema problemu maloljetničke delinkvencije?

Stavovi o odnosu nadležnih državnih organa prema problemu maloljetničke delinkvencije su **podijeljeni**.

Većina ispitanika/ca (preko 50%), smatra da je odnos nadležnih organa loš (35.3%) ili veoma loš (15.5%).

S druge strane, 33.2% ocjenjuje ovaj odnos kao dobar, dok samo 3.9% smatra da je veoma dobar.

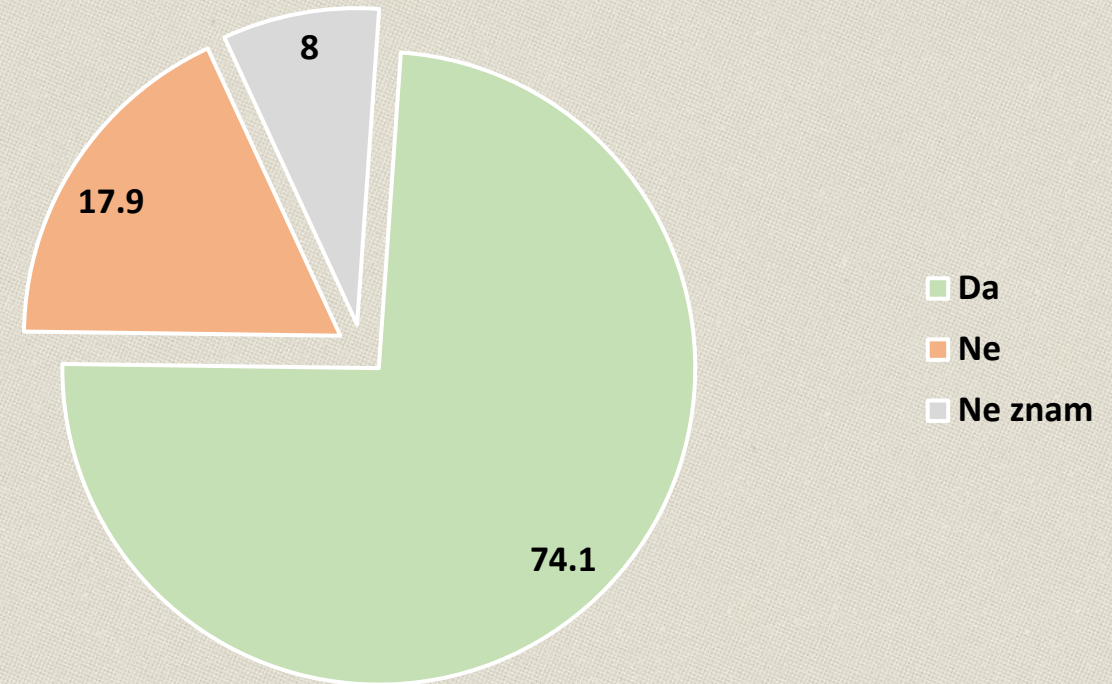
V Uticaj medija i društvenih mreža

Podrška osnaživanju
i otpornosti
mladih danas

Da li mediji (TV, radio i portali) utiču na pojavu i razvoj maloljetničke delinkvencije i vršnjačkog nasilja?

Dominantna većina ispitanika/ca (74.1%) smatra da mediji **utiču** na pojavu i razvoj maloljetničke delinkvencije i vršnjačkog nasilja, a mnogo je manji procent (17.9%) onih koji ne vide taj uticaj medija.

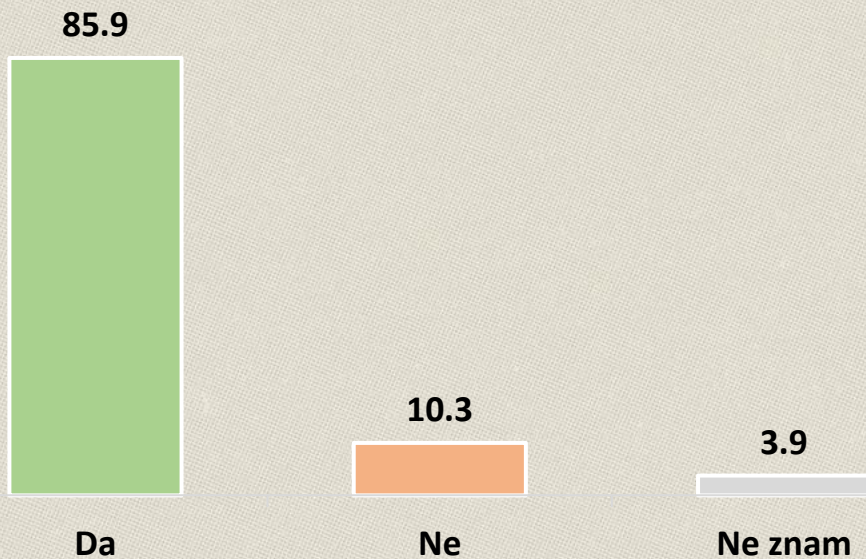

Podrška osnaživanju
i otpornosti
mladih danas

Da li društvene mreže utiču na pojavu i razvoj maloljetničke delinkvencije i vršnjačkog nasilja?

Ogromna većina ispitanika/ca (85.9%) smatra da društvene mreže utiču na pojavu i razvoj maloljetničke delinkvencije i vršnjačkog nasilja.

Rezultati ukazuju na izraženu percepciju snažnog uticaja u oblikovanju ponašanja mladih, pa je potrebno razmatrati mjere i strategije za upravljanje njihovim uticajem kako bi se smanjila stopa maloljetničke delinkvencije i vršnjačkog nasilja.

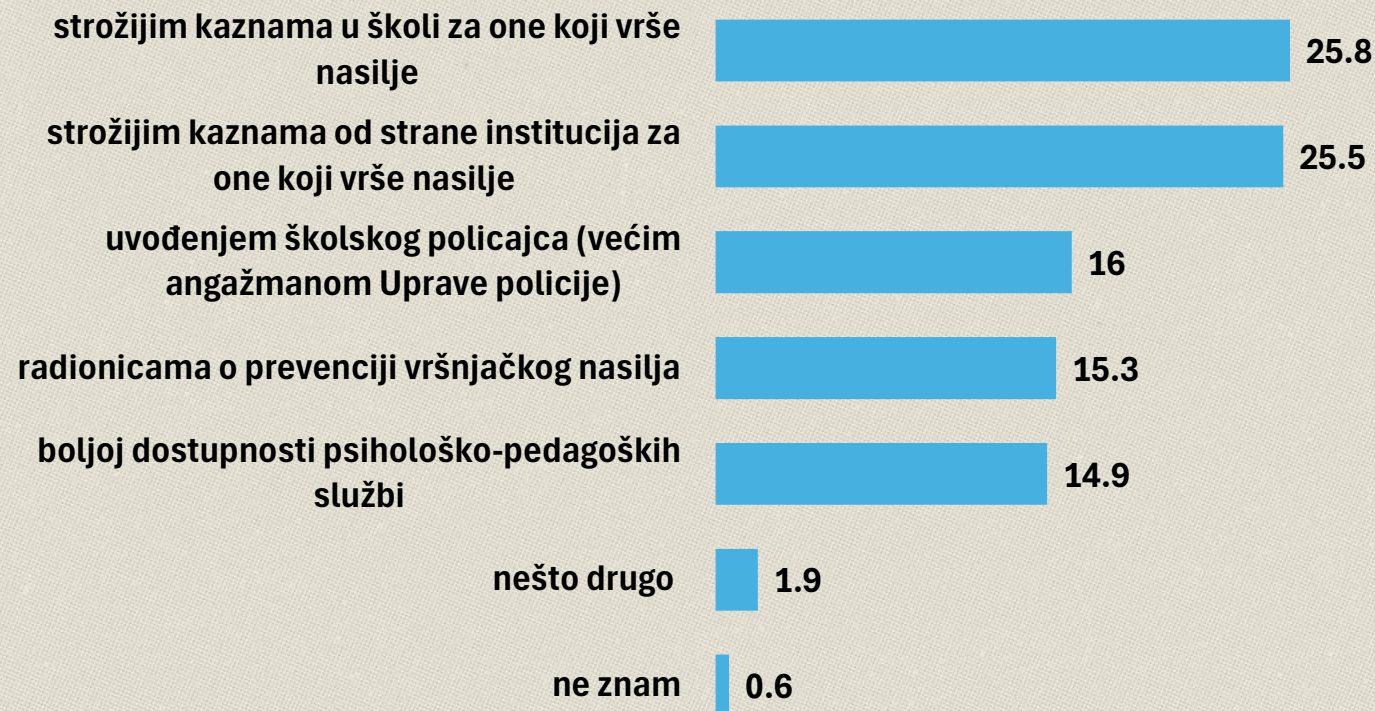
Podrška osnaživanju
i otpornosti
mladih danas

VI Institucionalni pristup i povjerenje u škole

Kako se može suzbiti vršnjačko nasilje u Vašoj sredini?

Preko 50% ispitanika/ca smatra da bi se vršnjačko nasilje najefikasnije suzbilo **strožijim kaznama**, kako u školi (25.8%), tako i od strane institucija (25.5%).

Takođe, značajan broj podržava uvođenje školskog policajca (16.0%), radionice o prevenciji vršnjačkog nasilja (15.3%) i bolju dostupnost psihološko-pedagoških službi (14.9%).

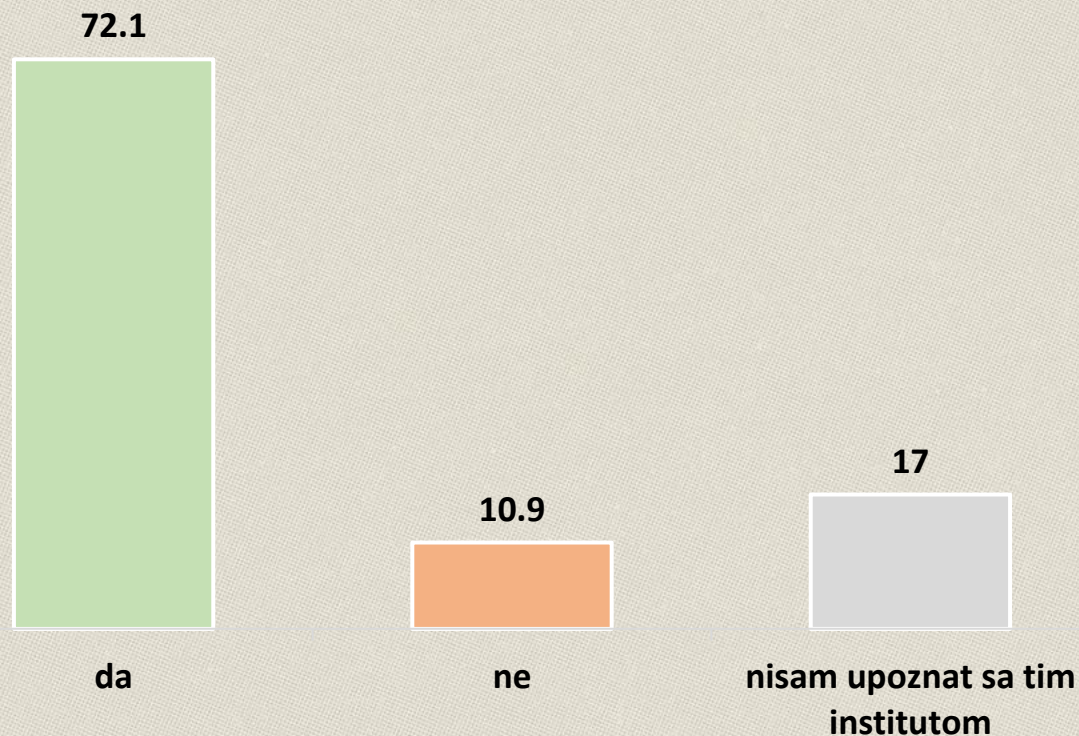

Podrška osnaživanju
i otpornosti
mladih danas

Da li podržavate institut školskog policajca?

Ogromna je podrška za uvođenje instituta školskog policajca (72.1%).

Podrška osnaživanju
i otpornosti
mladih danas

Kako ocjenjujete ulogu nastavnika i školske uprave u prepoznavanju i reagovanju na vršnjačko nasilje unutar škole?

Oko 60% ispitanika/ca ocjenjuje ulogu nastavnika i školske uprave **u većoj ili manjoj mjeri kao proaktivnu** – 13% kao proaktivnu, a 47.9% donekle proaktivnu.

S druge strane, 25.9% ispitanika/ca ocjenjuje njihovu ulogu kao **pasivnu**, dok 13.1% vjeruje da **uopšte ne reaguju**.

Podrška osnaživanju
i otpornosti
mladih danas

Da li smatrate da školska uprava efikasno sprovodi politike i mjere protiv vršnjačkog nasilja?

Samo svaki deseti ispitanik/ca (10.5%) smatra da školska uprava efikasno sprovodi politike i mjere protiv vršnjačkog nasilja, dok nešto manje od polovine (46.9%) vjeruje da se te politike sprovode, ali uz potrebu za poboljšanjem.

Svaki četvrti ispitanik (24.5%) smatra da školska uprava rijetko primjenjuje ove mjere, a 14.4% ispitanika/ca vjeruje da se te mjere uopšte ne sprovode.

Podrška osnaživanju
i otpornosti
mladih danas

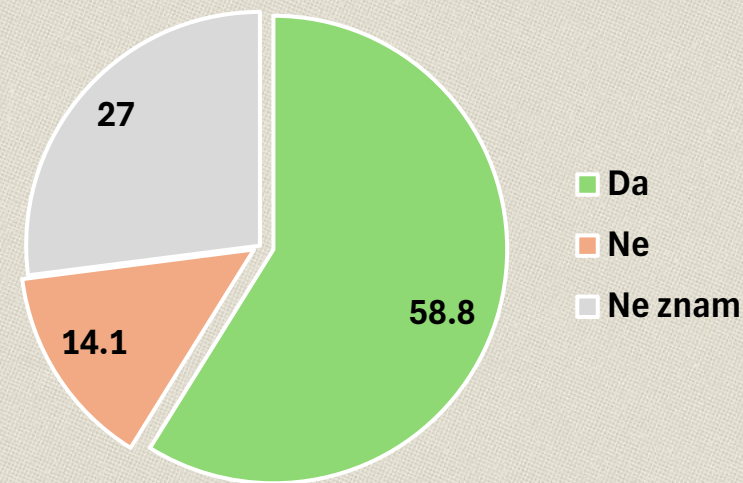
Da li imate povjerenja u školu da će zaštititi Vaše dijete i preduzeti sve odgovarajuće korake ukoliko bi bilo žrtva vršnjačkog nasilja u školi?

Na ovo pitanje su odgovarali samo oni ispitanici koji su roditelji djece školskog uzrasta

Više od polovine ispitanika/ca koji su roditelji djece školskog uzrasta (58.8%) imaju povjerenje u školu da će zaštititi njihovo dijete i preduzeti odgovarajuće korake u slučaju vršnjačkog nasilja, a suprotnog je stava 14.1% roditelja, dok 27% roditelja ne može jasno da se odredi.

Roditelji koji nemaju povjerenja da će škola zaštititi njihovo dijete i preduzeti sve odgovarajuće korake, ukoliko bi bilo žrtva vršnjačkog nasilja u školi, kao osnovne razloge nepovjerenja navode:

1. postoji opšta percepcija nedostatka akcije i odgovornosti od strane školskih i državnih institucija, koje često izbjegavaju reagovanje ili sakrivaju probleme radi očuvanja položaja;
2. roditelji vjeruju da nastavnici/e nemaju potrebna ovlašćenja da adekvatno reaguju na vršnjačko nasilje, posebno u situacijama koje uključuju djecu uticajnih pojedinaca;
3. postoji široko rasprostranjena nezainteresovanost i pasivnost unutar školskog sistema, gdje se očekuje da roditelji sami rješavaju probleme nasilja;
4. roditelji izražavaju nepovjerenje u cio sistem vlasti i ukazuju na pristrasnost i protekciju;
5. neki roditelji smatraju da je jedini način da zašтите svoju djecu kroz lični angažman, što dodatno ukazuje na manjak povjerenja u institucije.

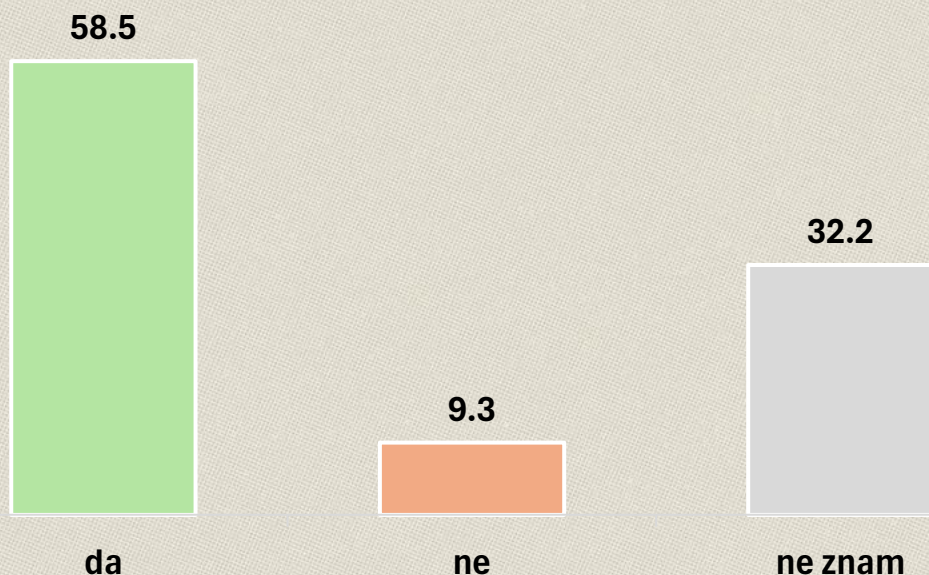

Podrška osnaživanju
i otpornosti
mladih danas

Da li smatrate da je Vaše dijete sigurno u školi?

Većina roditelja (58.5%) smatra da su njihova djeca sigurna u školi. Međutim, 9.3% roditelja vjeruje da njihova djeca nisu sigurna, dok 32.2% ne može da se odredi oko toga pitanja.

Roditelji koji smatraju da im djeca nisu sigurna u školi navode **nekoliko ključnih razloga za to nepovjerenje**: neefikasnost obrazovnog sistema i institucija, uključujući nezainteresovanost nastavnika i nedostatak adekvatnih reakcija, zatim loše ponašanje i okruženje, uključujući neprimjereno vaspitanje djece i uticaj "tatinih i maminih sinova" koji dodatno doprinose osjećaju nesigurnosti.

Opšte nesigurnosti i negativna iskustva, poput nasilja i neodgovarajućih reakcija škola, takođe, igraju značajnu ulogu u percepciji roditelja o bezbednosti njihove djece u školama.

Ovi faktori ukazuju na potrebu za sveobuhvatnim pristupom i poboljšanjima u obrazovnom sistemu kako bi se povećala sigurnost djece u školama.

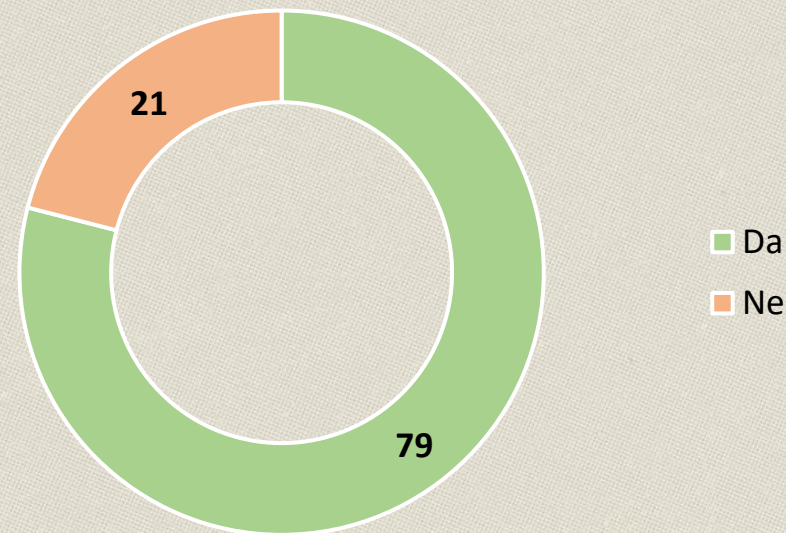
Podrška osnaživanju
i otpornosti
mladih danas

VII Odgovornost roditelja

Da li smatrate odgovornim roditelje za vršnjačko nasilje koje sprovode njihova djeca?

Većina ispitanika/ca (79.0%) smatra roditelje odgovornim za vršnjačko nasilje koje sprovode njihova djeca, dok 21% ne dijeli ovo mišljenje.

Visok je stepen saglasnosti među građanima/kama da roditelji imaju ključnu ulogu u prevenciji i rješavanju problema vršnjačkog nasilja.

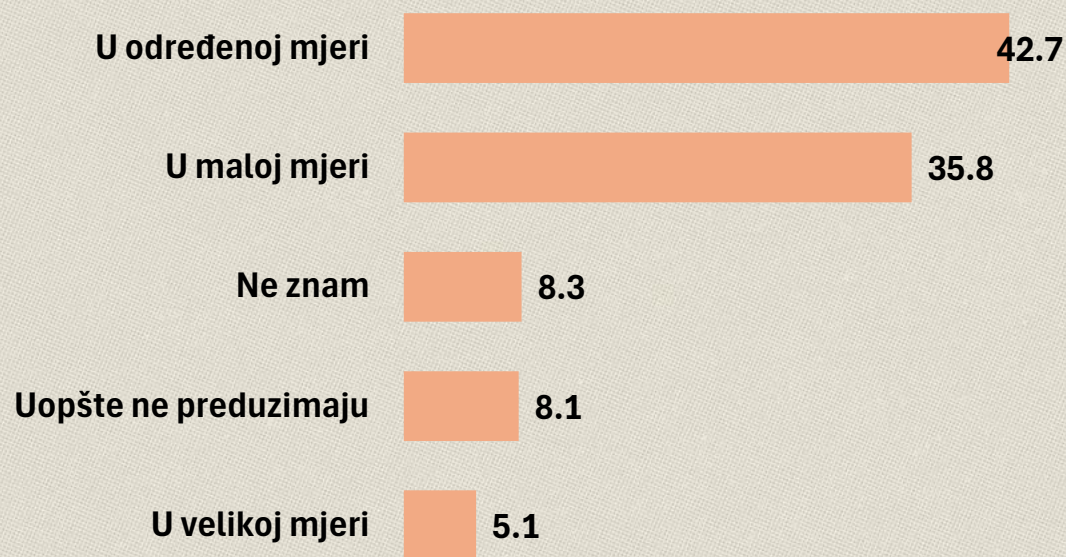

Podrška osnaživanju
i otpornosti
mladih danas

U kojoj mjeri roditelji preduzimaju korake za edukaciju svoje djece o posljedicama vršnjačkog nasilja?

Većinski je stav (42.7%) da roditelji rade na edukaciji svoje djece o posljedicama vršnjačkog nasilja u određenoj mjeri, dok nešto preko trećine (35.8%) smatra da to rade ali u maloj mjeri.

Mali procenat ispitanika/ca (5.1%) vjeruje da su roditelji u velikoj mjeri posvećeni ovom pitanju.

Na drugoj strani, 8.1% smatra da roditelji uopšte ne preduzimaju nikakve korake kako bi osvijestili ovaj problem kod svoje djece.

Podrška osnaživanju
i otpornosti
mladih danas

Koji su glavni uzroci vršnjačkog nasilja? (više odgovora moguće, rangiranje od 1 do 3)

Kao glavne uzroke vršnjačkog nasilja, građani/ke vide uticaj vršnjaka (15.4%), pristup i izloženost medijima i internetu bez nadzora (15.2%), kao i porodični problemi (13.6%).

Slijede kao uzroci zloupotreba supstanci (10.7%) i odsustvo ili nedostatak pozitivnih uzora (7.4%), dok manji procenat ukazuje na nedostatak obrazovnih prilika (5.6%) i mentalno zdravlje i emocionalne probleme (5.5%).

Podaci opominju na složenost problema vršnjačkog nasilja, koji je rezultat kombinacije različitih socijalnih, porodičnih i individualnih faktora, te ističu potrebu za sveobuhvatnim pristupom u prevenciji i rješavanju ovog problema.

